

Kartet ovenfor er tegnet av Trygve Vik, og viser gårder og husmannsplasser mellom Korsegården og Ås stasjon. De nærmeste husmannsplassene er omtalt nedenfor

Kaja

En av de eldste husmannsplassene under Ås, kalt "Kai ødeplads" på 1600-tallet. Ødegården ble delt mellom Ås og Dyster som oppretta hver sin plass i området, Kaja under Ås og Myrvoll under Dyster. Dansemoro i Kaja, med de forviklinger som måtte følge når en kavaller satte seg på fanget til en dame som satt på fanget til en annen kavaller... Nedlagt som husmannsplass ca 1886, og huset siden flytta til Frydenhaug (Speiderhuset).

Myrvoll

Husmannsplass (under Dyster) fra ca 1700. Kalt "Hytteløkk" i 1860-åra, etter at stedet hadde stått ubebodd noen år. Bebodd til ut i 1870-åra.

Steinbråten

Anlagt 1808-13 på initiativ av Falsen og nedlagt etter at siste husmannen døde her i 1840. Huset flytta til Frydenhaug, og er i dag et gulmalt lite bolighus. Jorda grodde til med bjørk, og ble siden hetende Bjerkehagan. Her kom Studentsamfunnet i 1934 og Aud Max i 1968.

Glåmos

Plassen lå sørøst for Storebrand, og var blitt til rundt 1792. Siden bare kalt Søråshytta. Glåma var navnet på bekken som skilte mellom Ås og Sørås, og "oaset" var kilden eller oppkommet der bekken begynte, i søkket like øst for Storebrand. Plassen nedlagt etter at siste husmannen her døde i 1883.

Åsbråten

Plass fra før 1820, nedlagt 1860 da låven på den høyere landbrukskolen ble reist akkurat der.

Grinda

Plass fra før 1820 og nedlagt mot slutten av 1840-åra. Lå på toppen i snippen mellom den gamle Skogveien og bygdeveien opp mot Ås kirke. Stua flytta til Voll nordre i 1849 (forsøkgården Vollebekk) der den sto så seint som i 1937 (stua som ble revet i 1998 var fra naboplassen Huset).

Kroerenga

Oppretta før 1711 og lå i hjørnet mellom Urbygningen og Tårnbygningen. Siste gangen vi hører navnet var i 1857 da vicekongen, Kronprins Carl spiste frokost her i et stort telt.

Vollebekk

Var husmannsplass under Voll kanskje allerede på 1600-tallet. Utskilt som sjøleie i 1770 og oppgradert til en storslagen sorenskrivergård. Oppløst i 1850-åra og igjen brukt som husmannsplass. Husene revet i 1861 og Falsenstøtta avduket i 1864. En gammel alm rett sør for støtta er alt som er igjen.

Åkebakke

Oppkalt etter stigningen *Valkabakki* over Fougnerhaugen. Husmannsplass fra tidlig på 1600-tallet til ca 1910. Inngår nå i det nye byggeområdet for UMB/Veterinærinstituttet.

Frydenhaug

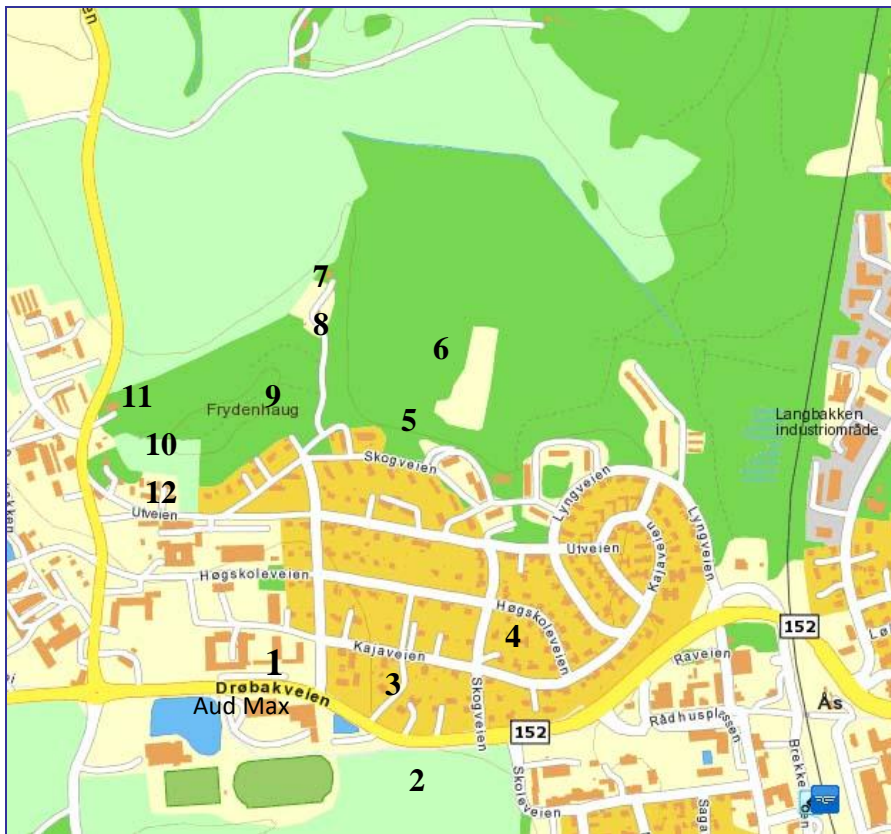
Oppretta etter 1800. Stua revet 1901 og ei stue fra Kaja flytta hit (Speiderhuset). Nedlagt som plass og tilrettelagt som arbeiderbolig.

Ås Historielags rusletur nr 64
tirsdag 11.mai 2010

Kaja

Frammøte kl. 19:00 vis a vis Aud Max

Kart over rusleturen

Ivar Aasen (pensjonert jordforsker) orienterer om kultiveringsforsøkene på Myrabeitet tidlig på 1900-tallet.

Fra rusleturen, over Åsmåsan, gamle torvtak

1 Start ved Landbruksteknisk. Her lå det første "veterinærinstituttet" ved UMB, den tyske veterinærbrakk, oppført i 1940. Her bodde det studenter etter krigen, og Nikolai Bjørneby viste fram et bilde av brannen i 1956.

2 Vi følger gangveien fram til Hageveien, og Olav peker mot Søråsjordet der husmannsplassen Glåmos lå fra 1700-årene.

3 Opp hageveien mellom to granhekker. Til venstre Skjeseth-villaen som opprinnelig var satt opp på Frognerutstillingen i 1914. Som et Bergens- inspirert typehus med rokokkopreg og "kinavipp". Til høyre et fredet rødt uthus. Her ble studentklubben PB (pilsner&bayer) stifta i 1936. I snørrike vintre hadde de hopprenn fra taket. Den røde murvillaen ble oppført av Erling og Nelly Styri i 1934.

Flere av villaene på "Gamle Kaja" er tegnet av NLH-arkitekten Ole Sverre, mens professor Olav Moen designet hagene. Her var det lindehekker som skille mellom en ytre nyttehage og en indre prydhage. Høgskolen var grunneier, og knesatte seinere prinsippet om åpne hager uten gjerder.

4 På toppen av det tidligere Kajajordet, ved den gamle bygdeveien (Skogveien-Raveien-Gamle-veien) lå husmannsplassen Kaja. Stua flytta til Frydenhaug ca 1901

5 Myrakollen, med bakkerekord 14,5 m, satt av Tor Kvarme en gang på 50-tallet.

6 Myrabeitet, som nå gror igjen. Her drev i sin tid Jordforsk v/professorene Låg og Ødelien banebrytende kultiveringsforsøk, med grøfting, kalking og gjødsling (i samarbeid med Norsk Hydro) før krigen. De fant ut at det ikke lønte seg å dyrke opp mosemyrer som Åsmåsan. Så ble det sauebeite fra 1967, og deretter hestebeite for studentens kjøre og rideklubb. Men grunnen var gyngende og hestene ble redde.

7 Speiderhuset, flytta hit fra plassen Kaja, da den gamle stua i Frydenhaug ble revet i 1901.

8 Frydenhaug. Her sto kanskje den gamle stua som ble revet i 1901. Nåværende hus er flytta hit fra Steinbråten, der Studentsamfunnet og Aud Max er nå.

9 Ramlapinnen. Gravhauger og tidligere steinsetning. St.Hansfester. To forklaringer på navnet: Ole Jervens svigerfar: *Måtte pelle vekk granpinnene (kvistnedfall) før de kunne danse.* Bjarne Ljones: *Mye fyll. "Ramla du av pinnen", da hadde du fått nok.*

10 Frukthagen i Kajaskogen, dyrka opp 6 mål i 1907 – beste lokalklima på UMB, eneste sted for steinfrukt.

11 Lusitania, oppkalt etter en berømt luksudamper (torpedert 1917). Brakke for omstreifere og løsarbeidere. Her bodde "Hilmar Dame" med sin mor (kjent skikkelse på 50-tallet)

12 Kommandanten, tidligere håndverkerbolig. Oppført 1867 (påbygd 1912) for forsikringspengene som ble utbetalt etter at den gamle og forfalne prestegården (da arbeiderbolig) brant.